

piedesztálra helyezi. A jót tenni magának a jónak kedvéért: a görög stoa e jelszava a magyar ügyvédségé is.

Ennek biztos tudatában szívem mélyéből üdvözlöm e derék és kitünő jogi folyóirat élén a vándorgyűlést s általa a magyar ügyvédség egyetemét, és kérem Isten áldását munkájára!

Ügyvédi tisztesség és kari tekintély.*)

III. A mai jogállapot és joggyakorlat.

Nem céloz az, hogy a ma érvényben levő fegyelmi szabályokról és a fegyelmi eljárásról kimerítő kommentárt adjak, úgyhogy a ma érvényben levő jogállapotot és joggyakorlatot csupán nagy vonásokban kívánom ismertetni. Meg kell állapítanom mindenekelőtt, hogy összefüggő és rendszeres fegyelmi szabályzatunk voltaképpen nincsen, sőt még a par excellence ügyvédi etikai vonatkozású ügyvédi rendtartás (1874. évi XXXIV. t.-c.) is csak szórványos intézkedéseket tartalmaz, anélkül, hogy a kari tekintélyt szolgáló és a kodifikált ügyvédi etikát szabályozó rendelkezéseket legalább egy fejezetben csoportosítaná. Ilyen egységes kodifikálásra való törekvést csupán Pollák Illésnek néhai dr. Plósz Sándor, volt igazságügyminiszter felkérésére készített törvényjavaslatában találunk, ahol Pollák Illés ezeket az erkölcsi természetű jogszabályokat „kari és közttekintetek“ cím alatt külön fejezetben próbálta csoportosítani.

Ma érvényben levő jogunkban az ügyvédi etikát, a kari tekintélyt és az ügyvédi tisztességet szolgáló intézkedések az ügyvédi rendtartás és az ügyvédi novella (1887. XXVIII. t.-c.) mellett részben a polgári és büntető perrenartásban, részben egyéb törvényeinkben találhatók (pl. 1921. évi XXVII. t.-c. 1. §-a, 1912. évi LIV. t.-c. 16. §-a, stb.).

Az idevonatkozó erkölcsi jellegű jogszabályokat a következőkben csoportosíthatjuk:

A) *Erkölcsi követelmények az ügyvédi bejegyzés előtt.*

Az Ügyvédi Rendtartás 3. és 10. §§-ai szabályozzák az ügyvédi bejegyzés előfeltételeit, amelyek szerint tehát ügyvédként csupán a megfelelő kvalifikációval rendelkező olyan egyén jegyvezhető be, aki erkölcsi tekintetben megfelelő és aki nem folytat akár közvetve, akár közvetlenül olyan foglalkozást, mely az ügyvédi hivatással és az állás tekintélyével össze nem fér. A gyakorlat ilyen összeférhetetlen foglalkozásnak minősíti többek között a végrehajtói állást, községi jegyzői állást, lelkeszi állást, építő biztosi alkalmazást, rendes jogtanári ál-

*) Az előbbi közleményt lásd a Polgári Jog f. évi 6. számában.

lást, a városi közgyámi állást, tőzsdei titkár, városi tisztviselő, tőzsdetag állását. Bár a már fentebb ismertetett előző rendtartások az ügynökösködést is kifejezetten olyan foglalkozásként jelölik meg, amely az ügyvédi állás méltóságával össze nem fér, ma érvényben levő törvényeinkben és a vonatkozó joggyakorlatban sehol sem láttam nyomát annak, hogy a fegyelmi bíróság az ügynökösködést, amely pedig az ügyvédi hivatás tekintélyével valóban nem fér össze, feltétlenül elítélné és inkompatibilisnak nyilvánítaná.

Az ügyvédi tanács gyakorlata szerint megtagadandó volt a felvétel akkor is, ha valaki előző állását olyan okokból hagyta el, amely ügyvéd ellen fegyelmi eljárás megindítását vonná maga után. Így már régebben is találkoztunk olyan döntéssel, amely pl. megtagadta egy olyan közjegyző felvételét, akit az illetékes hatóság a közjegyzői állás további betöltésre alkalmatlannak talált (Kuria 3139/1893.). A Kuriának ezt a gyakorlatát törvényerőre emelte az 1921. évi XXVII. t.-c. 1. §-a, amelynek utolsó mondata szerint megtagadandó az olyan egyén felvétele, aki előző közszolgálati állását büntető vagy fegyelmi eljárás következtében veszítette el.

B) *Erkölcsei követelmények az ügyvédi működés alatt.*

A bejegyzett ügyvédek által követendő erkölcsi vonatkozású szabályok ismét többféle természetűek:

a) *Az ügyvédnek és ügyfélnek egymásközi viszonylata* vonatkozó szabályokat az Ügyvédi Rendtartás 40—49. §§-ai (ügykezelés, iratok megőrzése, átvett pénzek kezelése, őrzése és elszámolása, az előlegmaradvány kiszolgáltatására irányuló kötelezettség, hű ügyvitel, ügyvédi titoktartás), továbbá az Ü. R. 57. §-a (pertárgy megváltásának tilalma), az Ü. R. 63. §-a (felelősség a helyettes ügyvéd eljárásáért), az Ü. R. 66. §-a (a panasz-eljárás) és 71. §-a (az ügyvéd kártérítési felelőssége mulasztásáért) tartalmazzák. Ugyanide sorozhatók a Btk. 482. és 483. §§-ai, valamint az Ü. R. 65. §-a (az ügyvédi büntettekéről), nemkülönben az Ü. R. 68. §. a) pontja (köteleltségeknek hasznoszerzési célnak nélkül való megszegése) és az Ü. R. 69. §-ának c) pontja (hanyagság és késedelem a vállalt ügyek vitelénél).

b) *Az ügyvédnek a redbizott ügyek vitele és a pervezetés szempontjából* követendő magatartását az Ügyvédi Rendtartás 47. §-a (képviselet megtagadása igazságtalan ügyben, ellenféllel való összejátszás tilalma), továbbá az Ü. R. 50. és 51. §§-ai (vagyontalan perlekedők képviseletének és ügygondnoksnak vállalása), továbbá az 1887. évi XXVIII. t.-c. 2. és 3. §§-ai (magatartás tárgyalásokon és beadványokban elkövetett sértések), ugyszintén az Ü. R. 69. §-ának a) pontja (konok perlekedők kiszolgálása, alaptalan beadványok szerkesztése) szabályozzák. Ide sorozhatók még a Pp. 213. §-ának, valamint a Bp. 299. §-ának büntető rendelkezései, amelyek a tárgyalás rendjét megzavaró ügyvéd ellen alkalmazandó rendszabályokat tartalmazzák.

c) *Az ügyvédnek az ügyvédi tisztesség követelményeihez mért magánéletére és kártársaival szemben tanusítandó eljárás*

rására vonatkozó jogszabályokat voltaképen csupán az Ügyvédi Rendtartás 68. §. b) pontja, valamint az Ü. R. 69. §. b) és c) pontjai szabályozzák.

Bár ezek a törvényszakaszok csupán általános irányelveket tartalmaznak, a fegyelmi tanácsok gyakorlata következetesen és állandóan azt az elvet látszik megvalósítani, hogy az ügyvéd magánéletében is minden vonatkozásban köteles olyan magaviseletet tanúsítani, amely az ügyvédi állás méltóságával és az ügyvédi tekintéllyel összeegyeztethető, különösen pedig, hogy az ügyvédnek kartársaival szemben elkövetett minden illoyális cselekedete olyannak tekinthető, mintha az ügyvéd magát az ügyvédi kart sértette volna meg.

Az ügyvédi etikának a fegyelmi tanács ezen joggyakorlatában megnyilatkozó iratlan jogszabályai köteleességévé teszi minden becsületes és etikai magaslaton álló ügyvédnek, hogy kartársaival szemben a mindennapi udvariasságon túlmenő korrekt és loyális magatartást tanúsítson, különösen pedig, hogy az esetleg ügyvédek ellen folytatott perekben kartársát igyekezzék a méltatlan meghurcoltatástól és az alap nélküli követelésektől töle telhetőleg megóvni. Áll ez különösen költségperekben. Az Ügyvédi Rendtartásnak már előbb ismertetett szabályai ugyanis a legmesszebbmenő védelmet biztosítják az ügyfélnek az ügyvéddel szemben, ellenben, sajnos, figyelmen kívül hagyják azt, hogy igen sok esetben az ügyvéd az, aki ügyfelével szemben védelemre szorul.

Ilyen esetekben az ügyvédnek egyedüli segítője és támasza kartársa lehet, akit az ügyvédi rendtartás fentebb ismertetett parancsoló szabályai is tiltanak attól, hogy előtte jogtalannak látszó követelések érvényesítésére magát odaadja, másfelől viszont, akinek elsőrangú kötelessége az is, hogy ügyvédtársát a felek részéről megnyilatkozó kijátszási szándék érvényesítésétől megóvja.

A most ismertetett magasabb etikai elveknek gyakorlati alkalmazása tűnik ki a fegyelmi tanács idevonatkozó következő határozataiból:

Ha az ügyvéd kartársával szemben, bár követelés jogcímébe burkoltan, perbeli eljárásban, az ügyvédi tisztességgel meg nem férő eljárást állít, kötelessége mindenekelőtt a vád alaposságáról meggyőződést szerezni, mit ha nem tesz, oly magaviseletet tanúsít, mely a kar becsületét és tekintélyét sérti. (K. 298/1895.)

Azon ügyvéd, ki ügyvédtársáról a bírósághoz benyújtott periratában anélkül, hogy erre ügyfelétől utasítást nyert volna, azt állítja, hogy hamis tanuvallomást adott le, fegyelmi vétséget követ el. (K. 134/1926.)

Fegyelmi vétséget követ el az az ügyvéd, aki olyan bűnügyi védelmet lát el, amelyet előzőleg más ügyvéd látott el és nem gondoskodik arról, hogy elődje a kikötött vagy kiérdemelt díját elnyerhesse, sőt ellenkezőleg, elődje ellen ilyen ügyvédi díj iránti perben alperesi képviselést vállal és alaptalan védekezést terjeszt elő. (K. 144/1926.)

Ugyanezen ítélet szerint: Fegyelmi vétség, ha egy ügyvéd

hirlapilag, mint védő olyan sikerekkel kérkedik, amelyek nem is az ő, hanem az elődje védői működése alatt következtek be.

Az ügyvéd magánéletét tekintve, fegyelmi vétséget állapított meg az ügyvédi tanács az esetben, ha az ügyvéd részegkedik és botrányos magaviseletet folytat (K. 298/1885., K. 413/1891.);

ha az ügyvéd váltókölesönök üzletszerű közvetítésével foglalkozik (K. 582/1897.);

ha ügyvédjelölttel társasviszonyt folytat (K. 307/1891.);

ha uzoráskodik (K. 59/1885.);

ha az ügyvéd felhívás kibocsátása és közhírré tétele útján keres ügyfeleket (K. 397/1885. és K. 549/1902.);

ha az ügyvéd kereskedői, üzletszerű és reklám céljára szolgáló feltűnő nagyobb címétáblát használ (K. 215/1900.).

C) *A kari tekintély emelését célzó jogszabályok.*

Bár voltaképen a fentebb ismertetett összes jogszabályok és etikai elvek a kari tekintély emelését szolgálják, mégis külön kell megemlékeznünk az ezidőszerint érvényben levő törvényekben található azokról a rendelkezésekről, amelyek különlegesen az ügyvédi állás méltóságát és a kari tekintélyt lennének hivatva körülbástyázni. Ilyen intézkedésnek tekintem mindenek előtt az ügyvédi rendtartás 52. §-ának intézkedéseit, amelyek az ügyvéd részére a polgári és bünvádi perrendtartás rendelkezéseinek keretei között a teljes szólásszabadságot biztosítják. Hasonló intézkedést tartalmaz a becsület védelméről szóló 1914. évi XLI. t.-c. 17. §-a is, amely ugyan a büntügyi védelem szabadságát lenne hivatva elsősorban szolgálni, mégis ezzel kapcsolatban az ügyfél érdekeit védő ügyvéd részére ugy a polgári, mint a büntető eljárásban az ügyre és az ügyfélre vonatkozólag történt, akár szóval, akár ügyiratban elkövetett becsületsértés és rágalmazás elkövetésének szempontjából immunitást biztosít.

A kar tekintélyét védi végeredményben az ügyvédi rendtartás 39. §-a helyébe lépett 1912. évi LIV. t.-c. 16. §-ának a zugirásatról szóló rendelkezése is. Ezzel kapcsolatban kifogásolnom kell, hogy a zugirászatot a most idézett törvény csupán kihágásnak minősíti és hogy nem tartalmaz olyan intézkedést, mely szerint zugirászat miatt bünvádi uton is elítélendő az az ügyvéd, aki a zugirászat leplezéséhez, vagy előmozdításához akár közvetlenül, akár közvetve hozzájárul. A gyakorlatban a törvény ezen hiányosságán a fegyelmi tanács joggyakorlata igyekszik segíteni, amennyiben fegyelmi vétséget állapít meg olyan ügyvéddel szemben, aki valakinek zugirászatát elősegíti.

Ugyancsak a kari tekintély emelését szolgálja az ügyvédi rendtartás 19. §-a is (ügyvédi kamarák hatásköre, ügyvédek jogainak megvédése és kötelességeik ellenőrzésére vonatkozólag), ugyszintén az ügyvédi kamarának az ügyvédi rendtartás 73. és következő szakaszaiban szabályozott fegyelmi bírósági jogköre is.

IV. Törvényjavaslatok az ügyvédi rendtartás megreformálása céljából.

Az 1874 :XXXIV. t.-c.-ben szabályozott ügyvédi rendtartás, amely immár több mint félszázad óta van érvényben, soha sem elégitette ki az ügyvédi kar kivánságait. Már alig néhány évvel az ügyvédi rendtartás életbelépése után, kísérletek történtek arra, hogy az ügyvédi rendtartás helyébe újabb és a kar kívánalmainak inkább megfelelő törvény kerüljön. Az 1880-as évek elején *Dell'Adami* budapesti ügyvéd, majd később dr. *Nagy Dezső*, legutóbb pedig, mintegy 20 évvel ezelőtt, *Pollák Illés* készítettek tervezetet a megalkotandó új ügyvédi rendtartásról. Utóbbi két törvénytervezetet a m. kir. igazságügy-minisztérium könyvalakban is kiadta.*)

Dr. *Nagy Dezső* javaslata nagyjából a régi ügyvédi rendtartáshoz simul, viszont *Pollák Illés* hatalmas tervezetet dolgozott ki, amelynek módosítását is elkészítette. *Pollák Illés* előtt kétségtelenül az ügyvédi etikát is egységesen szabályozó ügyvédi kódex képe lepegett, erre vall az is, hogy az etikai szabályokat külön fejezetben próbálja összeállítani. Érdekes kísérlete *Pollák* javaslatának, hogy a kari tekintélyt — az ügyvédek bifurkációjával (alsó- és felsőbirósági ügyvédek) próbálja megoldani.

Pollák Illés tervezetének alap gondolata, hogy az ügyvéd független és csupán saját lelkiismeretének felelős jogvédő, aki alaptalan ügyeket nem vállalhat, a felek gondolkodás nélküli eszközének magát oda nem adhatja és a rábizott ügyek mikénti való viteléért, jogi meggyőződéséért és tanácsaiért, felelősséggel senkinek sem tartozik. (*Pollák-tervezet* 85. §.)

V. Orvósszerek.

Az eddig előadottakból láttuk azokat a törekvéseket, amelyek a legrégebb kortól kezdve mind a mai napig arra irányultak, hogy a kari tekintély legfőbb biztosítékát képező ügyvédi fegyelmi jogot, ügyvédi etikát szabályozzák. Ugy érzem, hogy egy egységes és kimerítő fegyelmi kódex megalkotása teljességgel lehetetlen, mert a törvényhozó mindig csak a saját közvetlen tapasztalásával észlelt eseteken alapuló exemplifikatív felsorolásra szorítkozhat, ellenben a dolog természetéhez képest nem képes olyan általános érvényű jogszabályokat felállítani, amelyek a jövőben előforduló hasonló természetű ügyek rendezésére mindenkor alkalmasak lehessenek. Szerintem az ügyvédi etikának és az ügyvédi fegyelmi jognak legerősebb normája az egyéni becsület, az abszolút anyagi igazság iránti odaadó lelkesedés és az ügyvédi hivatás önzetlen szeretete, amelynek szabályait paragrafusokba foglalni amugy sem lehet.

Az ügyvédi kar megingott tekintélyének helyreállítása céljából elsőrendű fontosságúnak tartom ezért mindenekelőtt

*) Törvénytervezetek az ügyvédi rendtartásról. Franklin-Társulat, 1906.

azt, hogy az ügyvédi kamara és a fegyelmi bíróság az Ügyvédi Rendtartásban meglevő ezen elvek szigorú és kérérlhetetlen keresztülvételére törekedjék.

Ezen tulmenőleg egyrészt törvényhozási uton, másrészt felügyeleti uton, illetve a fegyelmi bíróság jogalkotó gyakorlata révén a következő szempontok figyelembevételét és megvalósítását tartanám szükségesnek.

A) Az ügyvédi bejegyzés előfeltételei között:

a) Az ügyvédjelöltek gyakorlati és elméleti kiképzése az eddigi kereteken tulmenő módon fejlesztendő és szigoruan ellenőrizendő. Az ügyvédjelöltek részére az ügyvédi vizsgai cenzorok bevonása mellett rendszeres szemináriumszerű tanfolyamok rendeztessenek, amelyen az előadók a jövő ügyvédekkel az ügyvédi rendtartást, az ügyvédi etika szabályait és a magyar ügyvédség történetét is ismertessék. Az ügyvédi rendtartás pontos ismerete és a magyar ügyvédség története az ügyvédi vizsga kötelező főtárgyai közé felvétessenek.

b) Az ügyvédjelöltek ál-bejegyzése elleni védekezés a legerősebben folytatandó.

B) Az ügyvédi inkompatibilitás szempontjából:

a) Volt ügyész vagy bíró (volt köztisztviselő) ne vállalhasson képviselést az előtt a bíróság előtt (hatóság előtt), amelynél az utolsó 5 éven belül alkalmazva volt.

b) Országgyűlési tag ügyvédi gyakorlatot ne folytathasson.

c) Törvényhatósági bizottsági tag az illető törvényhatóság hivatalai és ezek fölöttes hivatalai előtt sem közvetlenül, sem közvetve képviselést ne vállalhasson.

C) A fegyelmi bíráskodás szempontjából:

a) Elmozdítandó az ügyvédi gyakorlattól az az ügyvéd, aki habár csak alkalmilag is, az ügyvédi tisztességgel össze nem férő üzletekben vesz részt, vagy ügynöki tevékenységet folytat.

b) Az ügyvédi méltóság elleni fegyelmi vétség állapittassék meg azzal az ügyvéddel szemben, aki jobb meggyőződése és az anyagi igazság ellenére ügyfelének alaptalan és nyilván céltalan utasításait vakon követi és magát az ügyfél érdekeinek vak eszközéül odaadja.

c) Ugyanilyen fegyelmi vétség állapittassék meg azzal az ügyvéddel szemben is, aki az ügyvédi szólásszabadsággal kényszerítő szükség nélkül és nyilván feltűnési célzattól visszaél, valamint aki a büntető törvényekben biztosított mentelmi jog leple alatt akár saját nevében, akár ügyfele nevében alaptalan gyanúsításokkal illeti valamely kartársát.

d) Az ügyvédi tisztesség elleni fegyelmi vétségben marasztaltassék az az ügyvéd is, aki ügyvédi költségjegyzékkerben alperesi képviselést vállal, akkor, ha a felszámított munkálatokra való megbízás létrejötté és azok elvégzése tekintetében alapos kétely nem forog fenn és a díjjegyzék felszámi-

tásai az érvényben levő ügyvédi díjjegyzéknek vagy a felek között létrejött írásbeli díjlevélnek megfelelnek.

e) Fegyelmi vétség állapíttassék meg azon ügyvéddel szemben, aki akár állítólagos összekötéseinek, vagy valamely különleges szakképzettségének hangoztatásával vagy feltüntetésével, akár ügyvédi praxisára vonatkozó újsághírek sugalmazása vagy elhelyezése útján, akár bármely más módon reklámot csinál vagy csináltat magának.

D) *A kari tekintély speciális emelése szempontjából:*

a) Amint azt már a Pollák-féle tervezet is javasolja, az ügyvédi panasz eljárás (Ü. R. 66.), amely ma még a rendes bíróság hatáskörébe tartozik, a kamarai bíróság hatáskörébe kerüljön.

b) Ugyancsak Pollák Illés javaslata szerint az ügyvéd ellen emelt alaptalan panasz vagy alaptalan fegyelmi feljelentés, nyilvánvaló rosszhiszeműség esetében, büntethető legyen.

c) Néhai dr. Nagy Dezső fentebb ismertetett javaslata szerint bűncselekményt képezzen az, ha valaki ügyvédet hivatásának gyakorlásából folyólag sért, vagy rágalmaz, ugyszintén, ha valaki ügyvédet hivatásának gyakorlásában erőszakkal vagy veszélyes fenyegetéssel megakadályoz.

E) *A kamarák felügyeleti jogkörének fokozása szempontjából.*

Az Ü. R. 19. §-a az ügyvédi kamarák feladatává teszi, hogy tagjaikat ügyvédi kötelességeik teljesítése szempontjából ellenőrizzék és, hogy az ügyvédi kar erkölcsi tekintélyét megóvják. Ezzel kapcsolatban szükségesnek tartanám, hogy a kamarák a kamarai ügyészség, illetve a választmány tagjai útján a kebelükbe tartozó ügyvédtagokat fokozottan ellenőrizzék, alkalmas módon szerezzenek meggyőződést arról, hogy a tagok az ügyvédi rendtartás és az ügyvédi etika követelményeinek megfelelnek-e és amennyiben a legcsekélyebb kifogást tapasztalnák, a vétkesek ellen haladéktalanul indítsák meg az eljárást.

*

Végezetül még egyszer rá kívánok mutatni arra, hogy jelen szerény munkám távol áll attól, hogy az itt felvetett témákat teljesen kimeríthesse. Csak eszméket kívántam felvetni, elveket megpendíteni, olyan eszméket, amelyek kétségtelenül élnek minden hivatását szerető és a magyar ügyvédség régi tradícióit és magas etikai felfogását tisztelő ügyvéd lelkében. Csak rá kívántam mutatni arra, hogy az ügyvédi karnak tekintélyét végsősorban mégis csak a testülethez tartozó ügyvédnek a megalkuvást nem ismerő legmagasabb etikai érzése adhatja meg és őrizheti meg azon a színvonalon, amelyen azt nagynevű elődeink megtartották.

Dr. Markos Olivér.